

HET INVOEREN VAN EEN TUSSENVOORZIENING

De zorg over de bezuiniging op Passend onderwijs bepaalt – terecht – nog steeds de toon. Toch is het goed een blik vooruit te werpen. Wat kunnen scholen bieden als het onderwijsprofiel is gedefinieerd? Een mogelijk antwoord ligt in het inrichten van een tussenvoorziening.

TEKST HEIKE SIEBER

Vrije school Parcival in Amstelveen heeft al acht jaar ervaring met een speciale groep in de school. Op dit moment telt de school twaalf rugzakleerlingen, waarvan zes kinderen in een zogenaamde instapklas zitten. Deze klas is bedoeld om kinderen met een cluster 3 indicatie een plaats te geven binnen de school en bestaat uit een groep van maximaal negen kinderen met een ZML-bevoegde leerkracht en een eigen klassenassistent. Het onderwijsaanbod is een combinatie van vrije schoolonderwijs en speciaal onderwijs. Volgens directeur Edith Ploeg zal het aantal leerlingen met een speciale hulpvraag op reguliere scholen sowieso toenemen, ongeacht de wet Passend onderwijs. “Als school moeten we ons toerusten op de vragen die de maatschappij aan ons stelt.”

Verschillende integratievormen

Een tussenvoorziening gaat uit van een speciaal groepsmodel waar de integratie van leerlingen in de school beoogd wordt. Een model dat een onderwijscontinuüm voor leerlingen biedt vanaf het moment dat het kind in school geplaatst wordt, tot aan de uitstroom. Dit aanbod kan gerealiseerd worden in een reguliere groep, maar ook in een speciale groep waar het kind meer of minder tijd doorbrengt. Hiervoor zijn verschillende integratievormen te onderscheiden:

- *Algemene sociale integratie:* reguliere en tussenvoorziening zijn nagenoeg

gescheiden. Pauzes en vieringen gezamenlijk

- *Sociale integratie:* deels integratie van leerlingen voor creatieve vakken/gym
- *Gemengd sociale en cognitieve integratie:* leerling zit half in de speciale groep en half in de reguliere groep. Aandacht op instructie en zelfstandig werken
- *Cognitieve integratie:* de leerling zit hoofdzakelijk in de reguliere groep. Bij de introductie van nieuwe thema's krijgt hij/zij extra aandacht in de speciale groep.
- *Kind in groep:* de leerling heeft een behoorlijke ontwikkeling doorgeemaakt en is nu volledig geïntegreerd in de reguliere groep. De leerkracht van regulier en speciaal onderwijs hebben nog uitwisseling (handelingsadviezen).
- *Omgekeerde integratie:* een reguliere leerling profiteert van de speciale setting door bijvoorbeeld te werken aan faalangst.

Door deze mogelijkheden krijgt de inrichting van Passend onderwijs een ander karakter. Het nadenken over tussenvoorzieningen is een uitdaging. Bezinning op de doelgroep is hierbij van essentieel belang. Op welke kinderen wil de school zich richten? Wil je focussen op leerlingen met een beperking of op meer/hoogbegaafde leerlingen? Er zijn praktijkvoorbeelden van homogeen samengestelde groepen (samengesteld uit leerlingen met eenzelfde clusterindicatie), maar ook van heterogeen samengestelde voorzieningen (kinderen uit verschillende clusters). Ook is het mogelijk om de tussenvoorziening alleen in deeltijd aan te bieden, ongeacht de beperkingen of mogelijkheden van leerlingen. Allerlei vormen zijn denkbaar. Wel is hierbij voortdurend toetsing nodig: de haalbaarheid van capaciteiten en competenties van het personeel enerzijds, en de *match* met de onderwijsbehoefte en afstemming van het aanbod op de leerlingen anderzijds. Uiteindelijk zullen van deze

speciale onderwijsvorm dan alle leerlingen profiteren.

Tips

Simone Sarphatie, trainer van de AVS-tool Kind op de Gang!® geeft in haar boek 'Stappen naar Passend onderwijs – het invoeren van een tussenvoorziening' de ervaringen weer van elf jaar ontwikkeling van speciale groepen in het primair onderwijs. Inclusief de opvattingen en intenties van deze aanpak. Zij stoelt daarbij op haar werk als *casemanager*, coördinator van speciale groepen en adviseur. Het boek bevat onder andere ook een belichting van de resultaten van een good practice-voorbeeld bij Stichting Gewoon Anders in Almere. Sarphaties ervaring met de inrichting van tussenvoorzieningen heeft geleid tot kritische succesfactoren, gekoppeld aan een concreet en praktisch stappenplan. Daaruit vloeit ook een advies voort voor scholen die van plan zijn een dergelijke tussenvoorziening te starten. “Het is aan te bevelen om een tussenvoorziening te starten op een school die al ‘draait’. Nieuwe scholen hebben al veel zaken te regelen. Hun organisatie moet nog worden ontwikkeld. Op het moment dat een school al een aantal jaren functioneert, is er meer nieuwe ontwikkelruimte. Ook is het aan te bevelen dat de school geen andere grote speerpunten heeft geformuleerd”, aldus Sarphatie.

MEER WETEN?

'Stappen naar Passend onderwijs – het invoeren van een tussenvoorziening', Simone Sarphatie, Consultaal, ISBN: 978-90-815420-2-9, www.consultaal.nl

Heike Sieber (h.sieber@avs.nl) is adviseur bij de AVS op het gebied van onderwijs en leerlingenzorg, en ontwikkelaar van de praktijksimulatie Kind op de Gang!®.